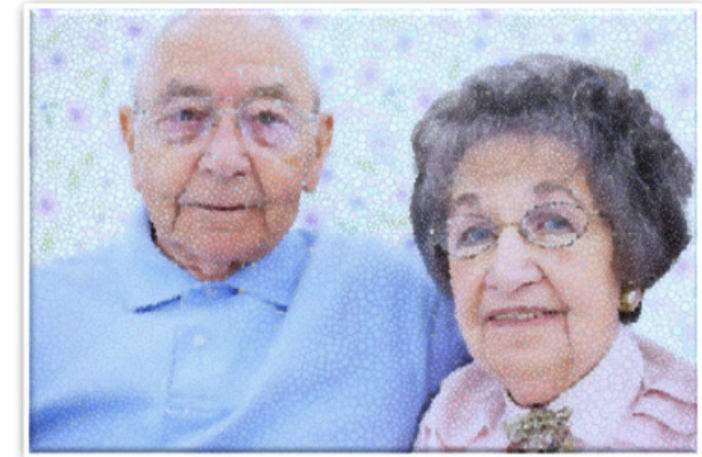

Äldreknappen

Ett nytt beslutsstöd i Janusfönster

Äldreknappen visar varningar för läkemedel som bör undvikas för patienter som är 75 år eller äldre, Enligt SoS "indikatorer för god läkemedelsterapi för äldre".

Janusfönster

Specifika indikatorer

1. Läkemedelsspecifika indikatorer

Källor: [12, 33, 42-74]

Dessa indikatorer rör typ av läkemedel, hur läkemedel ges och hur länge (regim), i vilken dygnstid, hur de kombineras med varandra, hur de ska användas vid nedsatt njurfunktion samt behovet av omprövning av viss läkemedelsbehandling i anslutning till vissa symptom som kan vara tecken på biverkning. De är inte avhängiga vilken/vilka diagnoser patienten har, utan kan betraktas som allmännyttiga för äldre.

För varje indikatorgrupp redovisas först bakomliggande fakta och resonemang, därefter följer indikatorerna.

1.1 Preparat som bör undvikas om inte särskilda skäl föreligger
 Detta avsnitt omfattar läkemedel med hög risk för biverkningar hos äldre. Dessa preparat bör endast användas om det finns särskilda skäl för det. Det ska vidare finnas en välgrundad och aktuell indikation för att använda läkemedlet och ordinationen ska ha bedömts att den förväntade nyttan med läkemedlet står i rimlig proportion till riskerna. Slutligen bör behandlingen följas upp och omprövas regelbundet med täta intervall.

- **Benzodiazepiner med lång halveringstid:** Diazepam (ATC-kod: N05BA01), nitrazepam (N05CD02), flunitrazepam (N05CD03): Föreande med risk för dagtrötthet (hangover), kognitiva störningar, muskelsvaghet, balansstörningar och fall. Preparaten bör undvikas vid nyinsättning. Om patienten redan använder ett sådant preparat bör man dock bedöma risken för abstinensbevis vid utsättning.
- **Läkemedel med betydande antikolinerga effekter** (se bilaga 1): Kan framkalla kognitiva störningar, som kan yttra sig som alltifrån lättare minnesstörningar till förvirring (konfusion). Risken är särskilt stor hos äldre med demens av Alzheimerstyp, men tilltar även vid normalt åldrande (se indikator 1.8 nedan). De hos äldre vanligaste läkemedlen med betydande antikolinerga effekter är: medel mot inkontinens (risken för kognitiva störningar kan dock variera mellan preparaten på grund av skillnader i receptorselektivitet och benägenhet att passera in i centrala nervsystemet), det lugnande medlet hydroxyzin (Atarax®), den äldre typen av antidepressiva medel (TCA) samt antipsykotiska läkemedel av högdostyp (t.ex. levomepromazin - Nozinan®).
- **Tramadol (N02BA02):** Ökad risk hos äldre för illamående och centralnervösa biverkningar såsom förvirring. Tramadol bör inte kombineras med andra läkemedel som påverkar signalsubstansten serotonin, såsom SSRI-preparat, på grund av ökad risk för serotonergt syndrom.
- **Propiomazin (N05CM06):** Kan ge dagtrötthet hos äldre och framkalla extrapyramidala symptom, bland annat restless legs.

Äldreknappen

Varnar för "Läkemedel som bör undvikas för äldre om inte särskilda skäl föreligger" enligt SoS indikator: "God läkemedelsterapi för äldre" (lista 1.1).

De preparat som finns upptagna i lista 1.1 är läkemedel med hög risk för biverkningar hos äldre. Såsom: Långverkande bensodiazepiner, Läkemedel med betydande antikolinerga effekter, tramadol och propiomazin.

Dessa preparat bör endast användas om det finns välgrundad och aktuell indikation och förskrivande läkare har bedömt att den förväntade nyttan med läkemedlet står i rimlig proportion till riskerna.

Behandlingen bör dessutom följas upp och omprövas regelbundet med täta intervall.

Informationen hämtar Janusfönstret från SIL (svensk informationsdatabas för läkemedel).

Knappen blir aktiv om patienten är 75 år eller äldre.

Hur fungerar tjänsten Äldreknappen

Journalssystem med Janusfönster integrerat, skickar patientens ålder, kön och läkemedelslista till Janusfönstret. Janusfönster söker i SIL och skickar tillbaka information till äldreknappen i form av färgsignal.

Preparatspecifik information/rekommendation visas vid klick på äldreknappen.

Röd knapp: Patienten är 75 år eller äldre och har läkemedel som bör undvikas. Enligt Socialstyrelsens "Indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre", lista 1.1.

Blå knapp: Patienten är 75 år eller äldre och har inga läkemedel som bör undvikas, enligt Socialstyrelsens "Indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre", lista 1.1.

Grå knapp: Patienten är under 75 år. Knappen är klickbar, även när den är grå.

Vid klick på Äldreknappen visas

Patientens läkemedelslista, markering av de läkemedel som bör undvikas, konsekvens och rekommendation samt länk till SoS rapport.

Läkemedelsprodukt	Bör undvikas >= 75 år	Rekommendation
Alvedon Dos Tablett		Rekommendation saknas.
Propavan Tablett	A	Kan ge dagtrötthet hos äldre och framkalla extrapyramidata symptom, bland annat restlös legs.
Traldolen Fimbragerad tablett	A	Ökad risk hos äldre för bländsvärta och centralnervösa biverkningar såsom förvirring. Tramadol bör inte kombineras med andra läkemedel som påverkar signalsubstansten serotonin, såsom SSRI-preparat, på grund av ökad risk för serotonergt syndrom.
Steadolid Tablett	A	Bensodiazepin med lång halveringstid. Förenade med risk för dagtrötthet (hangover), kognitiva störningar, muskelsvaghet, balansstörningar och fall. Preparatet bör undvikas vid nymåltning. Om patienten redan använder ett sådant preparat bör man dock bedöma risken för abstinensbesvär vid utsättning.
Atarax Fimbragerad tablett	A	Kan framkalla kognitiva störningar, som kan yttra sig som allmän lättare minnesstörningar till förvirring (konfusion). Risken är särskilt stor hos äldre med demens av Alzheimerstyp, men tilltar även vid normalt åldrande.

• Observera att **licens- och extemporeläkemedel** (inklusive lagerberedningar och risklicenser) inte kommer med i söknigen.
• * = Parallellimport med olika handelsnamn finns.

Källa:
Information bygger på Socialstyrelsens rapport: [Indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre](#). Tjänsten är framtagen av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Stockholms läns landsting.

För mer information kontakta hälso-och sjukvårdsförvaltningen i stockholms läns landsting via e-tjanster@sll.se